

Urodziny „Bajki”

Niedawno polski Teatr Lalek „Bajka” z Czeskiego Cieszyna obchodził 50 urodziny. Ten imponujący jubileusz uczczony został premierą spektaklu „Królowa Śniegu” wg Andersena, w reżyserii Marka Mokrowieckiego.

Aura tego popołudnia była wspaniała. Na widowni, obok dzieci, zasiadło spore grono dorosłych sympatyków teatru. Były gratulacje i okłaski, były nagrody i życzenia (również od polskiego Ministerstwa Kultury i Sztuki), były ciepłe słowa, podziękowania i łzy, i była niezwykle ciepła, rodzinna atmosfera. Siedząc na widowni czuło się silne przywiązanie i sympatię, które łączą Polaków z Zaolzia. Pomimo poważnych problemów z jakimi borykał się teatr, braku siedziby i permanentnych niedostatków finansowych, „Bajka” często pomagała twórcom i działaczom zaolziańskim, których komunistyczne władze czeskie traktowały podejrzliwie. Nie mogąc znaleźć pracy – w „Bajce” znajdowali miejsce dla siebie.

„Bajka” jest przede wszystkim teatrem dla dzieci. Kontynuuje romantyczną tradycję wędrującej od szkoły do szkoły sceny niosącej dzieciom radość i zabawę teatralną.

Teatr gra sztuki polskie, czeskie i słowackie, a także adaptacje literatury dziecięcej. W ostatnich latach w repertuarze pojawiły się pozycje takie jak: adaptacje opowieści o utopcach G. Morcinka dokonane przez J. Kimszę czy W. Sikorę, H. Januszewskiej „Krzesiwo”, Siedmiograja „Jak Wójtka - muzykant odwiedził piekło”, Gozziego „Księżniczka Turandot”, Brzechwy „Księżniczka na ziarnku grochu”, Wilkowskiego „Miś Rymcimi”, Wójtyłki „Pożarcie królowej Bluetki”, duetu Jarema i Wołki „Szweczyk Drażewka czyli o smoku wawelskim”, Klimowskiego „Wyspa Nutożerców”, Kiplinga „Księga dżungli”, Orłowa „Masza i pączek”, Trnkowej „O królowie Jagódce” i wiele innych pozycji tworzących niezwykle urozmaicony i bogaty repertuar.

O wielkiej popularności „Bajki” wśród dzieci i nauczycieli świadczą wiele życzeń, wręczanych na jubileuszowej premierze laurek i Orderów Słoneczka wykonanych przez dzieci z dołączonymi wierszykami, takimi jak ten:

*Nikt chyba nie zliczy teatrów na świecie
Jeden znamy dobrze - jaki? Czy wy wiecie?
Dziękujemy Wam kochani i kwiatek wręczamy
Pamiętajcie nadal o nas - my na was czekamy!*

Dzieci z Koszarzyšk

Zyczymy więc wszystkim polskiemu teatrowi lalek „Bajka” działającemu od pół wieku na terenach Zaolzia wielu sukcesów, radosnych chwil i artystycznych uniesień. 100 LAT!

(ET)

„Miniatura” ma 50 lat

Sesja naukowa poświęcona 50-leciu Teatru „Miniatura” w Gdańsku odbyła się 21 marca 1998 roku w sali kameralnej Teatru. Do udziału w sesji zostali zaproszeni: Małgorzata Abramowicz, Bożena Frankowska, Henryk Jurkowski, Zofia Watrak, Marek Waszkiel i Anna Kasjanik. Własnymi siłami przygotował Teatr w foyer wystawę lalek „50 LAT TEATRU MINIATURA”.

Referaty przedstawiały twórców tego teatru, ich historię i dokonania w porządku chronologicznym. Rozpoczęto od marionetek na niciach Ewy i Olgi Totwien w 1910 roku poprzez dramatyczne wydarzenia lat wojny i okupacji, potem przez Łódź, aż do 1947 roku, do Stowarzyszenia Miłośników Sztuki Marionetkowej, do li Łątek - w domu Totwienek poprzez wszystkie upaństwowienia i działalność teatru jako filii (1953 r.) Państwowych Teatrów Lalek w Łodzi. Te koleje dziejów artystycznych i historycznych przedstawiła Małgorzata Abramowska.

W referacie „Teatr Natalii Gołębskiej” Bożena Frankowska oprócz roli reżyserki w działalności teatru jak i wpływu na kształt stylistyczny przedstawień postawiła i udowodniła tezę, iż tworzyła Natalia Gołębska ludowy, słowiański teatr monumentalny. Przedstawienia „Bo w Mazurze taka dusza”, „Pastorałka” Natalii Gołębskiej i „O Zwyrtale Muzykancie...” Jana Wilkowskiego świadomie stworzyły to zjawisko, którego w teatrze lalek do tej pory nie było. Była to wizja teatru wysokiej próby. Stworzyła Natalia Gołębska program, kształt wypowiedzi teatralnej, w oparciu o wartości narodowe i ludowe oraz dramat.

Prof. Henryk Jurkowski przedstawiając Ali Bunscha w „Miniaturze” określił najbardziej charakterystyczne cechy twórczości artysty na tle tamtych czasów i ówczesnych wydarzeń społeczno-politycznych, w których sam uczestniczył i które objaśniał i komentował z dzisiejszej perspektywy. Na początku swojej działalności artystycznej w „Miniaturze” podejmował Ali Bunsch hasła socjalistyczne, proponował jednak swoimi spektaklami teatr malarski.

Michała Zaryckiego jako twórcę teatru baśniowego, w którym fikcja przybierała postać prawdy, przypomniawszy Zofia Watrak, a Marek Waszkiel przedstawił najnowsze dzieje „Miniatury”, za dyrekcji Piotra Tomaszuka.

(dokończenie na str. 2)

Miniatura ma 50 lat

(dokończenie ze str. 1)

Wypowiedź Anny Kasjaniuk była próbą przedstawienia portretów trzech scenografów: Gizeli Bachtin-Karłowskiej, Adama Kiliana i Andrzeja Markowicza, etapów przekształceń i ewolucji scenicznych w teatrze lalek, poszukiwań pomiędzy różnymi elementami scenograficznymi, splecenia tak różnych osobowości twórczych na jednej scenie.

Otwierając sesję Andrzej Żurowski powiedział, że spotykają się na sali ludzie paru pokoleń, świadkowie początków „Miniatury”, wśród referentów niekwestionowane autorytety tej dziedziny, ale i młodszy koledzy, a także najmłodszy, studenci Uniwersytetu Gdańskiego. W dyskusji zgromadzeni na sesji wykazali żywe zainteresowanie dziejami „Miniatury” i losami jej najznakomitszych artystów.

Jubileusz Teatru „Miniatura” był przyczynkiem do przesiedzenia zdarzeń artystycznych i intelektualnych, jakie miały miejsce na przestrzeni 50 lat. Sesja naukowa z tej okazji wpisała się w realizowany program „Pół wieku teatru na Wybrzeżu”.

(BCh)

Laureaci konkursu na sztukę teatralną

W Poznaniu rozstrzygnięto dziewiątą edycję konkursu na sztukę teatralną zorganizowanego przez Ogólnopolski Ośrodek Sztuki dla Dzieci i Młodzieży. Na konkurs nadesłano prawie 70 utworów. Po ich przeczytaniu jury w składzie Jan Skotnicki (przewodniczący), Bogusław Klerec, Tadeusz Pajdała i Zbigniew Rudziński postanowiło przyznać cztery równorzędne nagrody: Lilianie Bardijskiej za sztukę „Koronki i kordonki”, Barbarze Dohnalik za „Dzień konia”, Krystynie Jakóbczyk za „Miłość, która rozpala słońca” i Andrzejowi Lenartowskiemu za utwór „Na niby”.

Przyznano też cztery wyróżnienia: Lechowi Borskiemu za „Dreszcz”, Krystynie Choloniewskiej za „Miejsca rzeczy zapomnianych”, Elżbiecie Jodko-Kuli za „Duży, zielony problem” oraz Elżbiecie Wojnarowskiej za „Okulamię”. Ponadto wyróżnienie specjalne otrzymał Lech Grała za „Listy z domu dziecka”.

We wrześniu grupa dramaturgów będzie doskonaliła swoje umiejętności na szóstym warsztacie artystycznym zorganizowanym przez Ośrodek Sztuki na „Wyspie Edwarda Raczyńskiego” w Zaniemyślu.

6 maja 1998 r. w Łodzi zmarł Ryszard Sikorski, aktor lalkarz związany z teatrem „Arlekin”, wieloletni członek POLUNIMA

Czarny Teatr Tomasza Brzezińskiego

Coraz większą popularność zdobywa *Sivina II* - działający w Łomży Czarny Teatr Tomasza Brzezińskiego.

Sporo występuje w Polsce, zarówno przy okazji festiwalu i spotkań teatralnych, jak i na specjalne zaproszenia młodzieży zainteresowanej tą rzadko u nas oglądaną i atrakcyjną techniką teatralną. Jesienią teatr - zaproszony przez duńską UNIMA - pokaże w Danii spektakl „Miniatury”, a Tomasz Brzeziński prowadzić będzie w Kopenhadze warsztaty teatralne. Niedawno „Miniatury” pokazywane były na jubileuszowych XXX Puławskich Spotkaniach Lalkarzy; grane też będą w czasie spotkań „Przystanek Olecko”.

Teatr „Sivina II” założył w 1988 roku w MDK-Domu Środowisk Twórczych w Łomży Tomasz Brzeziński, aktor z ponad 40-letnim stażem pracy w polskich teatrach lalek, związany m.in. z warszawskim „Bajem”, Białostockim Teatrem Lalek, Teatrem Lalek w Zielonej Górze i Łomży. Zafascynowany czarnym teatrem stworzonym przez Bułgara Ivana Sivinowa najpierw zaprosił twórcę do Zielonej Góry, gdzie powstało widowisko „Miniatury”, pokazywane później na kilku polskich festiwalach. Potem Tomasz Brzeziński sam reżyserował spektakle inspirowane twórczością Sivinowa - powstały one, całkiem niedawno m.in. w Łodzi, Olsztynie i Będzinie. Praca z młodzieżą otworzyła przed T. Brzezińskim nowe możliwości i stała się kolejnym wyzwaniem artystycznym i pedagogicznym. W jego teatrze spotyka się młodzież chętnie podejmująca trudne zadania i realizująca się na scenie i w czasie wspólnych warsztatów artystycznych. „Sivina II” realizuje krótkie formy sceniczne: etiudy, miniatury, a każda z nich jest esencją dzieła muzycznego, literackiego lub plastycznego. Podstawowym tworzywem jest muzyka. Pierwsza premiera teatru, „Miniatury”, odbyła się w 1989 roku - spektakl ten zespół pokazywał m.in. w Szkole Teatralnej w Kazaniu oraz na OFTA w Puławach. Rok później, na Barbórkowych Spotkaniach Teatrów Nieprofesjonalnych zdobył Grand Prix. Kolejnymi premierami teatru były „Metamorfozy”, „Miniatury II” i „Obrazki z wystawy”. Wkrótce (we wrześniu) odbędzie się kolejna premiera - „Skrzydła”. Działalność artystyczną „Siviny II” dokumentują liczne nagrody, a wśród nich m.in. nagrody na Biesiadzie Teatralnej w Horyńcu Zdroju w 1995 i 96 roku, a także Grand Prix i Nagroda Polskiego Radia na Ogólnopolskim Przeglądzie Scen Plastycznych w Bydgoszczy (1997).

W 1997 roku Tomasz Brzeziński i jego teatr zorganizowali I Międzynarodowe Warsztaty Czarnego Teatru, w czasie których zajęcia prowadzili m.in. Melissa Monteros (Wydział Tańca Współczesnego Uniwersytetu w Calgary) oraz Leszek Mądzik, twórca Szpary Plastycznej KUL. Kolejna edycja warsztatów przewidziana jest na 1999 rok.

Tomasz Brzeziński o swoim teatrze:

„Czarny teatr? Tak. Białe lub bardzo barwne tkaniny, białe kule, czarne tło. Aktorzy ubrani na czarno, więc niewidoczni. I muzyka, którą lubicie. I światło, które

wszystko zmienia. Zaczarowuje, odczarowuje, tworzy kolorowe iluzje. Jak w życiu. (...) Proponujemy coś zupełnie niezwykłego i może właśnie dlatego tak dobrze zrozumiałego dla wszystkich, bez względu na wiek, rasę i klasę”.

Puławskie Spotkania Lalkarzy

W dniach 28 - 31 maja w Puławach odbywały się jubileuszowe, XXX Ogólnopolskie Puławskie Spotkania Lalkarzy. W święcie lalkarzy wzięło udział kilkanaście teatrów, w tym kilka dawnych uczestników i wychowanków Puław, dziś profesjonalnie uprawiających sztukę teatru lalek: Grzegorz Kwieciński ze swoim

Teatrem Ognia i Papieru, Przemysław Grządziela z Teatrem Pinezka i Marek Chodaczyński z Unią „Teatr Niemożliwy”. Nie zabrakło też Teatru 3/4-Zusno, który od kilku lat w Puławach prezentuje swoje kolejne widowiska „na do widzenia” (tym razem premierowe „Metamorfozy”).

Swoje nowe widowiska w Puławach prezentowało 11 amatorskich zespołów lalkowych: „Supelki” z MDK w Lublinie, Teatr Czarny „Sivina II” z Łomży, „Cieniowaci” z Warty, Teatr „Na wieszaku” z Bielska-Białej, Teatr „Stolik Midi II” z Lublina, Teatr „Bzyki” z Węcborka, Teatr „Galganek” z Jeziora Wielkiego, „Śmieszki” z Zamościa, „Skrzał” z Tychów, Teatr „Studio’96” z Gliwic i teatr rodzinny „Sroczi” z Warszawy. Niezależnie od prezentacji i omówień seminarijnych, zespoły uczestniczyły (co jest tradycją puławskich spotkań) w warsztatach, które prowadzili: Marek Kotkowski (animacja lalki), Renata Siedlaczek (kultura słowa), Lidia Rybotycka i Tadeusz Pabisia (zabawy teatralne), Maria Perkowska i Andrzej Ejsmund (lalki mówią). W Puławskiej Galerii Sztuki, w współpracy z POLUNIMA zorganizowano wystawę scenografii polskiego teatru lalek, której autorami są Agnieszka Koecher-Hensel (komisarz wystawy), Andrzej Łabiniak i Wojciech Węczorkiewicz. Interesujące i wiele mówiące o historii puławskich przeglądów lalkarskich było spotkanie z Aliną Stanowską, od początku związaną z Puławskimi Spotkaniami Lalkarzy, organizatorką i współtwórczynią kolejnych edycji spotkań.

Ewa Żukowska, wieloletni komisarz Puławskich Spotkań Lalkarzy, „dusza” całego przedsięwzięcia i osoba, dzięki której w Puławach ciągle na nowo ożywiana jest tradycja teatru lalkowego, za swą dotychczasową działalność została wyróżniona nagrodą Ministra Kultury i Sztuki, co licznie zgromadzeni miłośnicy lalkarstwa przyjęli z prawdziwym aplauzem i aprobatą. Jak to przy jubileuszu, były też inne nagrody i miłe wyróżnienia. Organizatorzy Spotkań zrobili niespodziankę osobom najbardziej zasłużonym dla rozwoju puławskiego przeglądu i uhonorowali je statuetkami Pierrota. Złote Pierroty przyznano Alinie Stanowskiej, Lidii Rybotyckiej, Stefanowi Giełdoniowi i Leopoldowi Sierakowskiemu. Złotą Statuetkę Pierrota przekazano też Miastu Puławy. Srebrne Pierroty otrzymali: Ewa Paduch, Leszek Mądzik, Krzysztof Rau oraz Andrzej Ejsmund, a Brązowe - Anna Makowiecka, Józef Krzyżanowski i Władysław Smyrgała.

Puławskie Spotkania Lalkarzy odbywają się od 1962 roku i jest to najstarszy (i jedyny w Polsce) przegląd amatorskich zespołów lalkowych. Poza jedną edycją, zorganizowaną we Włodawie w 1972 roku, zawsze odbywają się w Puławach, a od wielu lat zawsze w „Domu Chemika”. Pomysłodawcą spotkań był Zbigniew Kędziński, inżynier z wykształcenia a z pasji i zainteresowań miłośnik teatru lalek, sam instruktor teatru amatorskiego, pracujący z dorosłymi w Powiatowym Domu Kultury w Puławach. Przez wiele lat, wspólnie z Aliną Stanowską starał się z Puław uczynić centrum lalkarzy-amatorów. Z początku w Puławach spotykały się teatry młodzieżowe i dorosłych, potem zaczęły tu przyjeżdżać także zespoły dziecięce. Zawsze spotykały się z wybitnymi artystami-lalkarzami - profesjonalistami dzielili się swoją wiedzą, ideami i doświadczeniem, amatorzy uczyli artystów innego spojrzenia na teatr i wielokrotnie - bywało - zarażali niekonwencjonalnymi pomysłami na sztukę lalkową. Puławy stawały się więc miejscem wielogodzinnych nocnych dyskusji, zażartych sporów, emocjonujących pojedynków, dramatycznych rozstań i ... ciągłych powrotów. Kolorytu spotkaniom nadawała obecność wielkich osobowości polskiego teatru lalek - Władysława Jaremy, Henryka Ryła, Stanisława Iłowskiego, Jana Pugeta. Do Puław przyjeżdżała też Krystyna Mazur, Stanisław Ochmański, Adam Killan, Krzysztof Rau, Krzysztof Niesiołowski, Zygmunt Smandzik, Janusz Galewicz, Zbigniew Poprawski (zapamiętany jako reżyser znakomitego „Plaszcza” prezentowanego w Puławach na jednym z pierwszych spotkań). Było też wielu innych, wybitnych twórców teatru lalek, do dziś z sentymentem wspominających owe pionierskie lata. Także dzisiaj profesjonalistami chętnie zaglądają do Puław widząc w nich bodaj jedyne w Polsce miejsce, gdzie chroni się i pielęgnuje tradycje teatru lalkowego. Jednak po tylu latach w zasadzie nie odnawianej formuły spotkań nadeszła pora - tak mówi się wprawdzie w kuluarach, ale głośno - na nowe pomysły, dzięki którym Puławskie Spotkania Lalkarzy znów mogłyby się stać niekwestionowaną i żywą stolicą lalkarstwa, atrakcyjną dla wszystkich działających w kraju teatrów lalkowych. Ewa Żukowska ma swoje pomysły i wizje, które zapewne zmaterializują się w następnej edycji Ogólnopolskich Puławskich Spotkaniach Lalkarzy.

(LK)

Kursy mistrzowskie

w Ośrodku Teatralnym Banialuka w Bielsku-Białej

3.08 - 14.08.1998 Leszek Mądzik - TRAKT

„Trakt jako pojęcie czasu ma swój początek i koniec. Jest to wędrówka człowieka w różnych porach życia. Zmiana czasu jest zarazem zmianą naszej świadomości wokół tego, co po drodze spotykamy. Inaczej idziemy (zarazem niesiemy swój bagaż) w różnych porach życia. Chód jest barometrem naszych zachowań. Jego rytm, tempo, charakter są przedmiotem zainteresowań uczestników warsztatu-aktorów. Prześledzimy podróż człowieka, jego kondycję poprzez wizualny-plastyczny obraz dziejący się w czasie. Znakami plastycznymi poprzez ich dramaturgię wizualną przeprowadzony zostanie warsztat. Praca, której finałem będzie etuda - spektakl będzie rezultatem języka i stylu pracy, jaki uprawiamy w teatrze jakim jest Scena Plastyczna KUL.” (Leszek Mądzik)

Informacja:

tel/fax (33) 12-33-94, e-mail: banialuka@in.com.pl

festiwale nagrody festiwale

Międzynarodowy Festiwal Sztuki Lalkarskiej

Bielsko-Biala
(18-23.04.1998)

XVIII Międzynarodowy Festiwal Sztuki Lalkarskiej w Bielsku-Białej po raz pierwszy w swej ponad 30-letniej historii miał charakter konkursu. W nurcie konkursowym festiwalu swoje widowiska prezentowało 13 teatrów z Polski, Brazylii, Węgier, Czech, Niemiec, Anglii, Belgii, Bulgarii, Francji i Rosji.

Grand Prix - Nagrodę Publiczności (i 5000 USD) zdobył węgierski teatr Bobita Babszinhasz z Pecs za spektakl „Gdzie jest koniec świata”. Teatr ten otrzymał także Nagrodę Stowarzyszenia Sztuka-Teatr za grę aktorską i scenografię.

Nagrodę Banku Handlowego w Warszawie SA (i 2000 USD) przyznano Städtisches Puppentheater z Magdeburga za widowisko „Dziecko słońca”, a Nagrodę Plus GSM (i 2000 USD) Stephanowi Mottramowi z Oxfordu za „Nosicieli nasion”.

Dyrektor MFSL Krzysztof Rau swoją nagrodą (1000 USD) wyróżnił poznański Teatr Animacji za widowisko „Kot w butach”.

Dyplom Honorowy POLUNIMA za najlepszą kreację aktorską zrealizowaną środkami teatru lalek otrzymał Przemysław Grzędziela z gdańskiego Teatru Pinezka.

Kontrapunkt '98

Szczecin (22-26.04.1998)

Grand Prix - Wielką Nagrodę Publiczności tegorocznego Ogólnopolskiego Przeglądu Teatrów Małych Form „Kontrapunkt '98” w Szczecinie (63 głosy) zdobył spektakl „Sex, prochy i i rock and roll” w wykonaniu Bronisława Wrocławskiego z Teatru Stefana Jaracza w Łodzi. Bronisław Wrocławski okazał się prawdziwym zwycięzcą Kontrapunktu. Oprócz nagrody głównej zdobył także Nagrodę Dziennikarzy, Nagrodę Wojewody Szczecińskiego, nagrodę Zespołu Redakcyjnego Gazetki Festiwalowej oraz Nagrodę Dyrektora Oddziału Telewizji Polskiej w Szczecinie.

Powiodło się także na festiwalu Teatrowi Silnia! z Ośrodka Teatralnego Baniuluka w Bielsku-Białej, który za spektakl „Pokusice” otrzymał nagrodę Jupitera („za odwagę w poszukiwaniu nowych środków teatralnego wyrazu”).

Pomysłodawczyni spektaklu Lucyna Sypniewska otrzymała dodatkowo Nagrodę Burmistrza Miasta i Gminy Gryfino.

Za najlepszy spektakl festiwalu uznano „Prawiek i inne czasy” w wykonaniu Towarzystwa Teatralnego Wierszalin, który uhonorowano nagrodą Ministra Kultury i Sztuki.

Nagrodę Promocyjną im. Kazimierza Krzanowskiego podzielili między siebie: Michał Zaskórski, autor scenografii do spektaklu „Tron” Teatru Lalkowego „Animagia” z Żytina oraz Teatr „Porywacze Ciał”, który na festiwalu pokazywał widowisko „Minimal”.

Nagrodę Towarzystwa Przyjaciół Szczecina przyznano Jackowi Polackowi za rolę Fryderyka Korbesa w spektaklu „Gry śmiertelne” Teatru Współczesnego w Szczecinie.

W konkursie uczestniczyło 12 przedstawień, które oceniało jury w składzie: Bohdan Głuszcak (przewodniczący), Artur Daniel Liskowacki, Maciej Nowak, Jacek Sieradzki i Paweł Szkotak.

Małe Zderzenie Teatrów

Kłodzko (30.04 - 3.05.1998)

- **Grand Prix** dla spektaklu „Inspektor Toutou” Teatru „Baj Pomorski” z Torunia
- **Nagroda Główna Krytyków** dla spektaklu „Szewc Dratewka” Teatru BIS z Poznania
- **Nagroda Hanny Bałtyn** dla Marty Tomczak za scenografię w spektaklu „Różowy wujek” Teatru Lalek „Arlekn” z Łodzi
- **Nagroda Liliany Bardijewskiej** dla spektaklu „Inspektor Toutou” Teatru „Baj Pomorski” z Torunia
- **Nagroda Wojciecha Majcherka** dla Janusza Ryla-Krystianowskiego za reżyserię spektaklu „Inspektor Toutou” zrealizowanego w Teatrze „Baj Pomorski” w Toruniu
- **Nagroda „Młody Krytyk '89”** dla Anny Rosolik z Gazetki Festiwalowej
- **Nagroda Gazetki Festiwalowej** dla spektaklu „Inspektor Toutou” Teatru „Baj Pomorski” oraz „Szewc Dratewka” Teatru BIS

nagrody festiwale nagrody

Ogólnopolskie Zderzenia Teatrów Jednoosobowych

Kłodzko (15-18.05.1998)

W zorganizowanych po raz pierwszy Ogólnopolskich Zderzeniach Teatrów Jednoosobowych udział wzięło 16 spektakli, z czego 11 poddanych zostało ocenie jury. Jury w składzie Katarzyna Deszcz, Marcin Jamuszkiewicz, Mirosław Kocur, Bartosz Zaczykiewicz i Wiesław Geras przyznało następujące nagrody:

- **Grand Prix** (nagroda trzech jurorów) dla spektaklu „Sex, prochy i rock and roll” w wykonaniu Bronisława Wrocławskiego z Teatru im. Jaracza w Łodzi
- **Nagroda dwóch jurorów** dla spektaklu „Vita Nuova” w wykonaniu Agnieszki Warchulskiej z Teatru Ateneum w Warszawie
- **Nagroda Publiczności** dla spektaklu „Sex, prochy i rock and roll”
- **Nagroda Młodych Krytyków** dla spektaklu „Ja Ferdynand” w wykonaniu Przemysława Dąbrowskiego z Teatru Nowego w Łodzi
- **Nagroda Młodych** dla spektaklu „Vita Nuova” w wykonaniu Agnieszki Warchulskiej z Teatru Ateneum w Warszawie

Ogólnopolski Konkurs na wystawienie polskiej sztuki współczesnej

czerwiec 1998

W czerwcu rozstrzygnięto konkurs na wystawienie polskiej sztuki współczesnej. Jury pracujące pod kierownictwem Władysława Terleckiego przyznało nagrody w dziedzinie teatru dramatycznego, lalkowego i teatru telewizyj.

W dziedzinie teatru lalkowego prestiżową nagrodę zespołową (w wysokości 15 000 zł) za spektakl „Spowiedź w drewnie” Jana Wilkowskiego w reż. Luby Zarembińskiej przyznano zespołowi „Stacja Szamocin” (ze wskazaniem na walory artystyczne i edukacyjno-społeczne przedstawienia).

Nagrodą (5 000 zł) uhonorowano też Mikołaja Małeszę za kreację plastyczną spektaklu „Opowieści z królestwa Lailonii” Leszka Kołakowskiego, zrealizowanego w Teatrze Lalki i Aktora im. Andersena w Lublinie.

Festiwal Teatru w Walizce

Łomża (3-5.06.1998)

W XI Łomżyńskim Festiwalu Teatru w Walizce wystąpiło 10 teatrów: warszawska „Laika” („Q-Q-RY-Q czyli przyjaciele ze skrzyni”), Teatr „Rabcio” („Król Maciuś I”), Teatr Tomka Sylwestrzaka z Ośrodka Teatralnego Baniałuka w Bielsku-Białej („Punch i Judy”), Białostocki Teatr Lalek („Bajka nie tylko o złotej rybce”), Teatr Lalki i Aktora z Lublina („Koziołek Matołek”), Kijowski Miejski Teatr Lalek („Kotek i Kogucik”), Krymski Teatr Lalek („Pietruszka i Spółka”), Teatr Lalek ze Lwowa („Żyrafa i Nosorożec”), z Wina („Sierotka Helenka i Janek Baranek”) oraz Divadlo Piki ze Słowacji („Kiedy mamy nie ma w domu”).

Jury obradujące pod przewodnictwem Tomasza Jaworskiego dwie główne nagrody przyznało Kijowskiemu Teatrowi Lalek za najpełniejszą realizację idei „teatru w walizce” w przedstawieniu „Kotek i Kogucik” oraz Krymskiemu Teatrowi Lalek za poziom i walory inscenizacyjne widowiska „Pietruszka i Spółka”. Aktorzy Krymskiego Teatru Lalek otrzymali ponadto nagrodę zespołową.

Komisja oceniająca przedstawienia postanowiła przyznać trzy równorzędne nagrody aktorskie wyróżniając w ten sposób: Lubomira Piktora za rolę w przedstawieniu „Kiedy mamy nie ma w domu”, Alicję Bach z Białostockiego Teatru Lalek za rolę w przedstawieniu „Bajka nie tylko o złotej rybce” oraz Zbigniewa Litwińczuka z Teatru Lalki i Aktora w Lublinie za rolę Koziołka Matołka.

Janina Kamińska, autorka scenografii do spektaklu „Bajka nie tylko o złotej rybce” otrzymała wyróżnienie jury.

Uwaga! Festiwale.

Teatry zainteresowane wyjazdem na Międzynarodowe Festiwale Teatrów Lalek do:

1. Teheranu (Iran) - 3-9 września 1998
2. Arnhem (Holandia) - 23-31 października 1998
3. Rijeki (Chorwacja) - 2-10 listopada 1998
4. Erfurtu (Niemcy) - 15-19 czerwca 1999

proszone są o kontakt z Biurem POLUNIMA, które dysponuje kontaktami z organizatorami oraz posiada Karty Zgłoszeń.

Teatry za granicą

7 i 8 maja łódzki Teatr Lalek „Pinokio” wystąpił ze spektaklem „Ja, ty, my” w reż. Tomasza Brzezińskiego na Spotkaniach Kulturalnych Badenia-Wirtembergia.

Teatr 3/4-Zusno gościł w dniach 10-15 maja na Festiwalu UNIMA Figura Baltica w Sztokholmie, gdzie prezentował spektakl „Gianni, Jan, Johan...” w reż. Krzysztofa Raua.

2 czerwca Teatr wystąpił ze spektaklem „Metamorfozy” w reż. Krzysztofa Raua w czasie Dni Polskich na Expo'98 w Lizbonie, a bezpośrednio potem przedstawienie to pokazywał w Tajpei (Tajwan) na Międzynarodowym Festiwalu Sztuki Współczesnej. 19 czerwca „Metamorfozy” prezentowane były na Międzynarodowym Festiwalu Teatrów Lalek w Győr na Węgrzech.

W maju Śląski Teatr Lalki i Aktora „Ateneum” z Katowic występował w Londynie ze spektaklem „Ballada o bochenku chleba” Edmunda Wojnarowskiego w reż. Macieja Tondery.

Teatr Lalki i Aktora „Kubuś” z Kielc gościł w maju w Winnicy na Ukrainie, gdzie pokazywał przedstawienie „O dwóch takich co ukradli księżyc” Kornela Makuszyńskiego w reż. Ireny Dragan.

Teatr Lalek „Arlekin” z Łodzi wziął udział w tegorocznym Międzynarodowym Festiwalu Teatrów Lalek w Dordrechcie (Holandia), gdzie w czerwcu pokazywał spektakl „Carmen” w reż. Waldemara Wolańskiego.

26 czerwca warszawski Teatr „Lalka” prezentował spektakl „Rudy Dżil i jego pies” w reż. Ondreja Spisaka na Międzynarodowym Festiwalu Teatrów Lalek w Šibeniku (Chorwacja).

W sierpniu (1-8.08) Teatr 3/4-Zusno przebywać będzie na występach gościnnych i Międzynarodowym Festiwalu Teatrów Lalek w lidzie (Japonia) z widowiskiem „Gianni, Jan, Johan...” w reż. Krzysztofa Raua, natomiast od 9-18 sierpnia spektakl ten pokazywany będzie w Korei, m.in. na festiwalu teatralnym w Seulu.

Wystawa Jerzego Zitzmana

W Centrum Scenografii Muzeum Śląskiego w Katowicach czynna jest wystawa scenografii Jerzego Zitzmana „Biografia w lalkę wpisana”. Wystawa zorganizowana jest z okazji jubileuszu 80 urodzin i 50-lecia pracy twórczej artysty – reżysera, scenografa, twórcy i wieloletniego dyrektora bielskiej „Banialuki”, związanego także z katowickim teatrem „Ateneum”. Na wystawie oglądać można projekty, dekoracje i lalki do spektakli realizowanych m.in. w bielskiej „Banialuce”, katowickim „Ateneum” oraz bielskim Studiu Filmów Rysunkowych. W listopadzie wystawa prezentowana będzie w Galerii Bielskiej BWA.

Warszawski Pałac Teatralny

Od 31 maja do 6 czerwca w Teatrze „Lalka” odbywał się ogólnopolski przegląd teatrów lalkowych, zorganizowany pod kierownictwem artystycznym Joanny Rogackiej. W ciągu siedmiu dni widzowie obejrzeli 9 spektakli, a m.in. „Medyka” Towarzystwa Teatralnego Wieruszalin, „Komedię dla mamy i taty” Wrocławskiego Teatru Lalek, „Alicję w krainie czarów” „Baja Pomorskiego” z Torunia, „Państwo Fajnaccy” Białostockiego Teatru Lalek, „Piękną i Bestię” łódzkiego „Arlekina” oraz „Kota w butach” Opolskiego Teatru Lalek. Goście pokazali „Wyprawę do wnętrza ziemi” oraz „Spowiedź w drewnie”.

Kolejna edycja festiwalu za dwa lata.

Walka o indeks

Zakończyły się egzaminy wstępne do szkół teatralnych. Kandydatów było jak zwykle sporo, a wielu spośród nich próbowało szczęścia po raz drugi i trzeci. We Wrocławiu o indeks ubiegało się 120 osób, z czego 18 udało się pomyślnie przejść przez wszystkie etapy egzaminu. W Białymstoku do egzaminu na Wydział Lalkarski zgłosiło się 52 kandydatów – 11 spośród nich studiować będzie na I roku. O indeks na kierunku reżyserskim ubiegało się 4 osoby – przyjęto tylko jedną.

Teatr PARAWAN

„...Teatr, który uczy, bawi, wzrusza i zmusza do zastanowienia się: co do-brom jest, a co złem, od wieków jest jedną z naj-ważniejszych form arty-stycznych kształtujących osobowość, charakter i sposób spojrzenia na świat, zwłaszcza najmłod-szego widza...”

To przesłanie było główną inspiracją twórców najmłodszej sceny teatralnej w Krakowie, a pierwszej profesjonalnej, w jego prawobrzeżnej dzielnicy Podgórze. Jej pomysłodawcą i założycielem jest Antoni Mleczek, wieloletni dziennikarz Rozgłośni Polskiego Radia w Krakowie, kompozytor muzyki teatralnej i filmowej, piosenek i programów estradowych.

Podgórski Teatr Lalki i Aktora „PARAWAN” przyjął do siebie na stałe dyrektor Domu Kultury „Podgórze” Maria Perucka-Tytka, która nie tylko dała mu lokum, macierzystą scenę w sali kina „Wrzos”, ale również „wyczarowała” pieniądze na pierwszą premierę Teatru.

Pierwsze spotkanie zespołu teatru „Parawan” odbyło się 6 grudnia 1997 r. Autor i reżyser Zbigniew Poprawski, oraz aktorzy: Aleksandra Maj, Jacek Joniec, Tomasz Kłapocznik i Krzysztof Prystupa postanowili zadebiutować spektaklem dla najmłodszych widzów pt. „Co się przyśniło Czerwonemu Kapturkowi?”. Scenografię przygotowali Marta Kordas i Jerzy Szczepański, muzykę - Antoni Mleczek.

Prapremierowy spektakl odbył się 11 stycznia 1998 roku w sali kina „Wrzos”. Gorące przyjęcie jakie zgotowali zespołowi teatru „Parawan” widzowie daje nadzieję, że wpisze się on na stałe w kulturalną mapę Krakowa. „Parawan” polrafi być duży i mały. Może rozłożyć swoją scenę w każdej sali, na każdej estradzie, chce być „teatrem w walizce” i docierać ze swoimi przedstawieniami do tych widzów, którym daleko jest do teatru w mieście.

Wśród twórców, którzy wyrazili ochotę i gotowość do współpracy z PTLiA „Parawan” są m. in. Janusz Pokrywka - autor, scenograf, reżyser, Ewa Marcinkówna - autorka i reżyser, Maciej Tondera - reżyser, Marta Kordas, Jerzy Szczepański, Maciej Moszew - scenografowie, którym bliska jest forma „teatru w walizce” propagująca sztuki małoobsadowe.

W planach na ten rok jest realizacja „Zaczarowanego lalek świata” Janusza Pokrywki (muz. Antoni Mleczek) oraz sztuki Zbigniewa Poprawskiego „Bal u króla Lulę” i „Chodzi tuż obok paszczą kłapie”. Na realizację czekają też m. in. sztuki „Calineczka” wg Andersena w reżyserii i scenografii Janusza Pokrywki, widowisko obrzędowe „Pucherołki” Zbigniewa Poprawskiego. Przygotowywane są dwa scenariusze spektakli edukacyjnych z historii teatru, z historii literatury - „Oświecenie na wesoło” i „Jak nauczyliśmy się pisać”. Pojawiły się również propozycje dla dorosłego widza.

Podgórski Teatr Lalki i Aktora „Parawan”, jak każdy teatr ma te same problemy - czyli finanse. Liczy na bardzo hojnych sponsorów, którym nie jest obojętny fakt, że w dzielnicy Podgórze powstała i działa już najmłodsza scena teatralna Krakowa - Teatr „Parawan”.

Centrum Sztuki Dziecka

Od trzech lat działa przy Wrocławskim Teatrze Lalek Centrum Sztuki Dziecka kierowane przez Małgorzatę Strońską-Zarembę. W centrum prowadzone są dwa cykle warsztatów - teatralno-muzyczno-ruchowe i plastyczne. Obecnie na zajęcia uczęszcza ok. 100 uczestników w wieku od 5 do 12 lat. Dzieci przyjmowane są bez egzaminów wstępnych, a zachęcanie do aktywności nie odbywa się poprzez presję oceny. Warsztaty z założenia mają być przyjemnością, nauką poprzez zabawę. Celem tej nauki jest przede wszystkim kształtowanie postawy twórczej, przygotowanie w sposób czynny do refleksyjnego odbioru sztuki, zapoznanie z tajnikami teatru (w szczególności teatru lalek) i środkami wyrazu artystycznego, pobudzanie i pogłębianie wrażliwości estetycznej, rozbudzenie zamilowania a niejednokrotnie odkrycie talentu.

Zajęcia prowadzone są przez profesjonalistów, doświadczonych w pracy z dziećmi, w tym przez artystów z wyczuwaniem pedagogicznym. Nauczyciele prowadzący założyli metodę pracy, która z jednej strony ma rozwijać dzieci o przeciętnych zdolnościach, z drugiej zaś odczytując szczególną opieką dzieci bardzo zdolne (praca indywidualna, bardziej skomplikowane zadania, zajęcia w sekcjach). Dzięki doskonale merytorycznie przygotowanym zajęciom dzieci zachęcane są do spontanicznych działań w różnych dziedzinach sztuki.

Atmosfera Teatru Lalek, przy którym działa Centrum Sztuki Dziecka wydaje się być wyjątkowa do tak wyznaczonych zamierzeń, ponieważ wszystko, co się w nim dzieje podporządkowane jest psychice i wrażliwości dziecka. Dodatkową atrakcją jest możliwość występowania na prawdziwej scenie w profesjonalnej oprawie (światła, muzyka, dekoracje, kostiumy itd.).

Interplay – Europa 98

II Festiwal Młodych Dramaturgów odbył się w Berlinie w dniach 22-27 maja 1998. Impreza – służąca wymianie doświadczeń, wizji świata i pomysłów pisarskich – miała charakter intensywnych warsztatów, w których uczestniczyło ponad trzydziestu delegatów-dramaturgów z Austrii, Chorwacji, Francji, Niemiec, Wielkiej Brytanii, Grecji, Węgier, Włoch, Holandii, Norwegii, Rumunii, Słowacji, Hiszpanii, Szwajcarii oraz Polski. Młodym dramaturgom towarzyszyli tutorzy – ludzie pióra i teatru. W polskiej ekipie znalazły się: Iwona Kusiak, Magdalena Szabunko i Izabela Szymanowska (młode pisarki) oraz Liliana Bardijewska i Maria Schejbal.

Program warsztatów obejmował zajęcia w grupach – „Base Groups” (6-7 dramaturgów i 3-4 tutorów w każdej z pięciu grup) oraz rozmowy indywidualne – „One to One chats” (każdy dramaturg rozmawiał o swoim tekście kolejno z trojgiem tutorów).

Podsumowaniem pięciodniowej pracy były publiczne prezentacje – „minispektakle” przygotowane przez poszczególne grupy. (MS)

Nowości wydawnicze

Ukazała się kolejna pozycja książkowa w serii „O Teatrze Lalek” redagowanej przez Marka Waszkiela. 100 przedstawień teatru lalek (redakcja Marek Waszkiel i Lucyna Kozień) to antologia recenzji najważniejszych przedstawień zrealizowanych w polskim teatrze lalek w latach 1945-96. „Tom, który Czytelnik bierze do rąk jest świadectwem troski lalkarzy

o ocalenie własnej twórczości. Zamieszczono w nim 100 recenzji z przedstawień lalkowych, wybranych spośród kilku tysięcy premier, jakie powstały w ostatnim pięćdziesięcioleciu. W założeniu miało to być 100 najlepszych przedstawień polskiego teatru lalek. Okazało się jednak, że wiele spektakli, także tych, które przeszły do legendy jako dzieła wybitne, nigdy nie doczekało się choćby najmniejszej recenzji... Antologia chroni od zapomnienia przedstawienia ważne, ale też przypomina, że o teatrze lalek pisali tak wybitni autorzy jak m.in. Jan Błoński, Henryk Vogler, Jan Józef Szczepański, Jan Kolt, Włodzisław Natanson, Jan Pieszczachowicz i Zbigniew Osipiński.

Antologię można nabyć za pośrednictwem Biura POLUNIMA, Łódź, tel. (042) 327385

* * *

Jest już w sprzedaży kolejny numer Zeszytów Teatralnych redagowanych przez Ewę Tomaszewską. Tym razem zamieszczono w nim sztukę Zbigniewa Poprawskiego „Opowieści Lady Maybe”.

Dotąd wyszły 3 numery zawierające sztuki Jerzego Rochowiaka „Supetek”, Edmunda Wojnarowskiego „Bajkopsja” i Zbigniewa Poprawskiego „Opowieści Lady Maybe”. Wszystkie w cenie 2,00 zł są do nabycia za pośrednictwem Biura POLUNIMA.

Apel do dyrekcji i zespołów teatrów lalek

Zwracamy się z apelem i gorącą prośbą o pomoc w ratowaniu życia naszego kolegi, aktora lalkarza Janusza Waleśki, absolwenta Wydziału Lalkarskiego PWST w Białymstoku, współzałożyciela i aktora Teatru „Kwadruga” w Bielsku-Białej.

Janusz Waleśki jest chory na białaczkę i jedynym ratunkiem jest bardzo kosztowna operacja przeszczepu szpiku kostnego, która musi być niezwłocznie przeprowadzona.

Apelujemy do kolegów i dyrekcji teatrów o zagranie jednego spektaklu i przekazanie wpływów na konto Fundacji:

Oddział Wojewódzki
Polskiego Komitetu Zwalczania Raka
Bank Śląski w Katowicach, oddział w Bielsku-Białej
Nr konta: 10501070-100272699 Janusz Waleśki

Przewodnicząca
Sekcji TL ZG ZASP

Elżbieta Janiszewska

Przewodniczący
POLUNIMA

Marek Waszkiel

animatki

2.

– A śniadanko, jak śniadanko; szklanka kawy ze śmietanką. Filiżanko – podśpiewuje Niezabudek bardzo wesolutko. To znaczy melodia, trudno temu zaprzeczyć, wesolutka ona była, natomiast to, co śpiewał, Filiżance, gdyż to do niej się Niezabudek zwrócił, sprawiło jej to śpiewanie wielką przykrość. Przegromną nawet. Bo dlaczego akurat ma być nagie szklanka kawy, nie zaś kawy filiżanka. Tak jak zwykle. Czy to znaczy, że ona się nagle przestała liczyć? Ni stąd, ni zowąd tak nagie?

– A niby dlaczego? Czy ja pęknięta jestem? Albo wyszczerbiona? – denerwuje się więc Filiżanka. – Ale niedoczekanie twoje, nie będę ja się o to wcale pytać. Przenigdy i za nic w świecie. Chociażby nawet nie wiem co.

Tymczasem Niezabudek kończy ścilenie swojego łóżeczka, z którego się właśnie poderwał i śpiewać zaczyna drugą już zwrotkę. O chrupiącym rogaliku. Czyli o takim z twardą, na szczere złoto wypieczoną skórą.

– Bardzo interesujące, bardzo interesujące – powiada Filiżanka ot tak sobie. Czyli po prostu wyłącznie po to, ażeby w ogóle cokolwiek powiedzieć.

– Co jest niby takie bardzo interesujące – zainteresował się nagle Niezabudek i przerywa śpiewanie jakby kto ręką uciął. Filiżanka zamierza skorzystać z okazji i zemścić się na Niezabudku za tę kawę w szklance, a nie filiżance. To znaczy zamierza mu powiedzieć złośliwie tak mniej więcej: bardzo to będzie interesujące, jak twoje mleczne ząbki, które się ruszają, o tak ruszają, a jeden już wypadł, więc będzie bardzo interesujące jak one zaczną się dobierać do twardej skórki rogalika... Tak miała złośliwie powiedzieć, ale w porę ugryzła się w język. Bo któż to widział zaczynając dzień od złośliwości. Nigdy w życiu mu czegoś takiego nie powiem.

– Ho, ho, ho... No, no, no... Tak dziś równiutko zaścieliłaś łóżeczko, jak gdybyś od linijki ścieliła – powiada nieoczekiwanie Filiżanka, co Niezabudka bardzo, ale to bardzo cieszy, że się aż natychmiast uderza w piersi.

– To za tę pierwszą zwrotkę – mówi ze skruchą i wszystko się z tego powodu kończy tak jak powinno.

(cdn)

Edmund Wojnarowski

POLUNIMA i Internet

Z przyjemnością informuję wszystkich zainteresowanych, że działa już oficjalna strona internetowa POLUNIMA:

<http://www.polunima.z.pl>

alias <http://banialuka.in.com.pl/polunima>

Na stronie m. in. elektroniczna wersja „ANIMATORA”.

Wszelkie uwagi oraz wytknięcia błędów są z niecierpliwością oczekiwane pod adresem ethanak@bigfoot.com.

ethanak